

ข่าวประชาสัมพันธ์

กสม. มีมติชี้ การระบาดของ ‘ปลาหมอสีคางดำ’ จากประเทศกานา กระทบสิทธิการทำกินของเกษตรกรไทย
และกรมประมงควบคุมดูแลการนำเข้าสายพันธุ์ของเอกชนอย่างเคร่งครัด เร่งแก้ไขและป้องกันการระบาด

วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เผยแพร่มติ กสม. ด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณากรณีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี ร้องเรียนว่า ได้รับผลกระทบจากการแพร่พันธุ์ของปลาหมอสีคางดำซึ่งกรมประมง (ผู้ถูกร้อง) อนุญาตให้เอกชนนำเข้า มาทดลองเพาะเลี้ยง กระทั่งเกิดการแพร่ระบาดของพันธุ์ปลาชนิดดังกล่าวรุกรานปลาพื้นถิ่น สร้างความเดือดร้อน แก่เกษตรกรในวงกว้างมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๕

กรณีดังกล่าว กสม. โดยคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากร และพนักงาน เจ้าหน้าที่ ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เมื่อปี ๒๕๔๕ คณะกรรมการด้านความหลากหลายและความปลอดภัยทางชีวภาพของกรมประมง (IBC) มีมติอนุญาตให้บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) นำเข้าปลาหมอสีคางดำจากสาธารณรัฐกานา ทวีปแอฟริกา เพื่อนำมาปรับปรุงสายพันธุ์ปลานิล แบบมีเงื่อนไข ต่อมาในปี ๒๕๕๓ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) นำเข้าปลาหมอสีคางดำ จำนวน ๒,๐๐๐ ตัว โดยมีศูนย์ทดลองอยู่ที่ตำบลยี่สาร อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จากนั้นปลาหมอสีคางดำได้ทยอยตายเกือบทั้งหมดภายใน ๓ สัปดาห์ บริษัทจึงทำลายและฝังกลบซากปลาโดยการโรยด้วยปูนขาว และแจ้งให้กรมประมงทราบด้วยวาจา โดยไม่ได้จัดทำรายงานอย่างเป็นทางการและเก็บซากปลาส่งให้กับ กรมประมงตามเงื่อนไขการอนุญาตของคณะกรรมการ IBC

ต่อมา ประมาณปี ๒๕๕๕ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลยี่สาร อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้พบ การแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำเป็นครั้งแรก กระทั่งปัจจุบัน เกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ เป็นอย่างมาก เนื่องจากปลาชนิดดังกล่าวเป็นสัตว์ที่กินสัตว์น้ำขนาดเล็ก ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว และอาศัยอยู่ ได้ทั้งในน้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย จึงเข้าชายเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ส่งผลให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้รับความเดือดร้อน ประสบปัญหาภาวะขาดทุนและไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กสม. พิจารณาแล้ว จึงมีมติว่า การแพร่ระบาดของปลาชนิดดังกล่าว มีผลกระทบต่อความหลากหลาย ทางชีวภาพ สิทธิทางเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพของประชาชนอันกระทบต่อสิทธิมนุษยชนซึ่งได้รับการรับรองไว้ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR)

อย่างไรก็ดี แม้ในชั้นนี้จะไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่ชัดเจนว่ากรมประมงในฐานะผู้ถูกร้องละเลย การกระทำอันเป็นผลให้เกิดการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำหรือไม่ แต่ก็ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรมประมงไม่สามารถควบคุมดูแลและตรวจสอบติดตามให้บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตนำเข้าสัตว์น้ำต่างถิ่นอย่างครบถ้วนตามที่กรมประมง กำหนดให้ต้องรายงานและเก็บซากปลาให้กับกรมประมง กรณีนี้ กสม. จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือ แนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) ดังนี้

๑. กรมประมงควรแต่งตั้งคณะทำงานในระดับกรมเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาภัยกับจังหวัดที่มีการแพร่
ระบาดของปลาหมอสีคางค่างอย่างรุนแรง โดยกำหนดให้มีผู้แทนร่วมแก้ปัญหาจากทุกภาคส่วนรวมทั้ง
เกษตรกรผู้ได้รับความเดือดร้อน

๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรสนับสนุนงบประมาณเร่งด่วนให้กับกรมประมงเพื่อแก้ไข
ปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางค่าง และการจัดการอื่นใดเพื่อนำปลาหมอสีคางค่างไปกำจัด รวมทั้ง
อาจกำหนดแนวทางการเยียวยาเกษตรกรที่ประสบปัญหาภาวะขาดทุนจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของ
ปลาหมอสีคางค่าง

๓. กรมประมงควรจัดให้มีกลไกหรือแผนปฏิบัติการป้องกันและควบคุมอย่างทันทั่วถึงเพื่อรองรับ
กรณีสัตว์น้ำที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและก่อผลกระทบต่อ
ความหลากหลายทางชีวภาพ และกำหนดแนวปฏิบัติในการควบคุมดูแลให้ผู้ได้รับอนุญาตนำเข้าสัตว์น้ำ
ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตอย่างครบถ้วน รวมทั้งต้องเฝ้าระวัง ตรวจสอบ ติดตามกับผู้ได้รับอนุญาต
ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด และพิจารณาดำเนินการในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาต

เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑